

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/103/2024
Identifikačné číslo spisu:	3814204008
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:3814204008.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ A. Ď., narodený XX. V.U. XXXX, A., X. X. XXX/XX, 2/ A. Ď.I., narodený XX. M. XXXX, A., M. O. XXX/XX, 3/ R. Y., narodená XX. W. XXXX, A., O. F. XXX/XX, zastúpená: JUDr. Igor Gažík, advokát, so sídlom Prievidza, Bojnická cesta 7, proti žalovanému: F. F., narodený XX. M. XXXX, Z., C. XXX/X, zastúpený: JUDr. Ján Kokinda, advokát, so sídlom Prievidza, M. Mišika 780/19A, o určenie, že spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 10C/37/2014, o dovolaní žalobkyne 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. novembra 2023 sp. zn. 27Co/66/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 23. novembra 2023 sp. zn. 27Co/66/2023 z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 15. novembra 2022 č.k. 10C/37/2014-424 žalobu o určenie, že spoluvlastnícky podiel 4/6 na nehnuteľnostiach zapísaných v KN, na LV č. XXX, k.ú. N. patrí do dedičstva po neb. S. O. zamietol (výrok I.), konanie v časti určenia neplatnosti zaopatrovacej zmluvy zo dňa 17. 08. 2011 uzavretej medzi neb. S. O. a žalovaným vo forme notárskej zápisnice zastavil titulom späťvzatia žaloby (výrok II.) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

2. Toto rozhodnutie odôvodnil súd prvej inštancie tým, že žalobkyňa 3/ a pôvodný žalobca A. O. sa žalobou domáhali určenia neplatnosti zaopatrovacej zmluvy zo dňa 17. 08. 2011 uzavretej medzi neb. S. O., ktorý bol ich otcom a žalovaným z dôvodu, že predmetom zaopatrovacej zmluvy bol aj prevod spoluvlastníckeho podielu 4/6 nebohého na nehnuteľnostiach. Pred týmto prevodom nebohý ako prevodca nepostupoval podľa § 140 Občianskeho zákonníka, neponúkol im svoj spoluvlastnícky podiel za rovnakých podmienok, za akých ho previedol žalovanému, čím porušil ich predkupné právo. Súčasne sa domáhali určenia, že tento spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po nebohom. V priebehu súdneho konania žalobca A. O. zomrel a súd prvej inštancie pokračoval v konaní s jeho deťmi, A. a A. Ď., ako žalobcami 1/ a 2/. Neskôr bola žaloba v časti o určenie neplatnosti zaopatrovacej zmluvy zo dňa 17. 08.

2011 vzatá späť a súd prvej inštancie konanie podľa § 145 ods. 2 CSP v tejto časti zastavil. Predmetom sporu tak zostalo určenie, že spoluvlastnícky podiel vo výške 4/6-iny na nehnuteľnostiach zapísaných v KN na LV č. XXX, k.ú. N. patrí do dedičstva po nebohom S. O..

3. Súd prvej inštancie vyššie uvedeným rozsudkom (v konaní druhým v poradí) žalobu zamietol jednak pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a potom z dôvodu, že žalovaný a nebohý S. O. boli blízke osoby podľa § 116 Občianskeho zákonníka, spĺňajúce jednak podmienku rodinného pomeru (nebohý bol krstným otcom žalovaného a bratrancom jeho otca), ako aj podmienku, že ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá by dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Nebohý S. O. tak pred prevodom svojho spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach nemusel voči žalobcom ako zostávajúcim spoluvlastníkom splniť si svoju ponukovú povinnosť podľa § 140 Občianskeho zákonníka.

4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu vo výške 100 %.

5. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne 3/ tento rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach - vo vyhovujúcom výroku I. a súvisiacom výroku III. o trovách konania potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni 3/ v rozsahu 100 % a voči žalobcom 1/ a 2/ mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

6. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že sa nestotožnil so záverom prvoinštančného súdu, že žalobcovia na požadovanom určení nemajú naliehavý právny záujem. Poukázal na to, že žalobcovia svojou žalobou uprednostnili z hľadiska tvrdeného porušenia predkupného práva (v kumulácii so skutočnosťou, že sú zároveň potencionálnymi dedičmi po prevodcovi) špeciálny nárok majúci pôvod v § 40a v spojení s § 140 Občianskeho zákonníka, spočívajúci v možnosti určenia práva (do dedičstva po poručiteľovi - prevodcovi) za súčasného dovolania sa neplatnosti prevodnej (zaopatrovacej) zmluvy. Nebolo preto možné ich žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na jej podaní zamietnuť. Po preskúmaní vecnej stránky sporu však odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba nie je po vecnej stránke dôvodná. Žalovaný uniesol dôkazné bremeno vo vzťahu k svojmu tvrdeniu o existencii takého subjektívneho vzťahu medzi ním a prevodcom v čase uzatvorenia zaopatrovacej zmluvy, ktorý možno kvalifikovať ako vzťah osôb navzájom si blízkych (§ 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka), ktorý diskvalifikuje žalobcov z úspešného domáhania sa nárokov z ním tvrdeného porušeného predkupného práva, keďže zaopatrovaciu - prevodnú zmluvu je za týchto okolností vo vzťahu k dôvodom uplatneným žalobou potrebné považovať za platnú. Závery prvoinštančného súdu týkajúce sa subjektívnej stránky vzťahov medzi účastníkmi zaopatrovacej zmluvy, ako esenciálnej otázky, rozhodne v okolnostiach danej veci nemožno považovať za neprimerané. Preto sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku (s výnimkou časti vzťahujúcej sa k naliehavému právnomu záujmu). Z dokazovania vyplynulo a medzi stranami nebolo sporným, že medzi nebohým S. O. a žalovaným existoval rodinný pomer, keďže nebohý bol krstným otcom žalovaného pri jeho cirkevnom krste a spríbuznení boli aj prostredníctvom otca žalovaného, ktorý bol bratrancom nebohého a zároveň manželka nebohého bola sestrou matky žalovaného. Nebohý uzatvoril so žalovaným zaopatrovaciu zmluvu práve z dôvodu, že k nemu pociťoval blízky vzťah, videl v ňom svojho syna, oporu v starobe a chorobe a pred smrťou prejavil vôľu žiť s ním aj v spoločnej domácnosti, čo potvrdili svedkovia. Z dokazovania zjavne vyplynulo, že od roku 2008 nemal nebohý so svojimi deťmi - pôvodným žalobcom 1/ a žalobkyňou 3/ taký vzťah, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako vnútorné blízky, ktorá skutočnosť vyplynula priamo z ich výpovedí. Zhoršené vzťahy medzi nebohým a jeho deťmi potvrdili aj vypočutí svedkovia N. W., F. S., V. S., Ľ. M., vo vzťahu k žalobkyni 3/ O. S., S.F. Y., T. F. vo vzťahu k obom žalobcom a Z. F. vo vzťahu k nebohému žalobcovi 1/. Za tejto situácie potom zintenzívnenie vzájomných vzťahov medzi žalovaným a nebohým prevodcom bolo len logickým vyústením nedostatku citovej opory nebohého zo strany jeho detí o to viac, že tento od roku 2008 trpel závažným onkologickým ochorením a nepochybne kvalitatívne taký vzťah, aký zjavne mal so žalovaným, bol v tomto štádiu jeho života pre neho významným, keďže mu poskytoval citovú podporu. Pri rozhodnutí bolo správne vychádzané aj z výpovede svedkyne Ľ. C., ktorá nemala žiaden vzťah k

stranám sporu, vysvetľujúcu pohnútky nebohého vedúce ho k uzatvoreniu zaopatrovacej zmluvy. Táto sa s nebohým a žalovaným stretla v septembri 2012, priamo od nebohého O. počula, že nemá dobré vzťahy so svojimi deťmi, pretože mu nepomáhajú, v tomto smere sa spolieha len na žalovaného, môže sa obrátiť len na neho pokiaľ potrebuje pomoc a to po všetkých stránkach a že u neho má väčšiu podporu ako u svojich detí. Svedkyni nebohý jasne špecifikoval dôvody, ktoré ho viedli k uzatvoreniu zaopatrovacej zmluvy, ktoré spočívali vo vzájomných vzťahoch medzi ním a žalovaným a v jeho dôvere v to, že žalovaný sa v prípade potreby o neho postará. Svedkyňa M.. C. síce vypovedala o tom, čo sa dozvedela od nebohého až v období dva roky po uzavretí zmluvy, avšak vypovedala o vzťahu nebohého k žalovanému tak, ako jej ho tento odprezentoval z vlastnej vôle, že existoval už v období pred zaopatrovacou zmluvou. O svojom vzťahu k žalovanému nebohý hovoril aj pred svedkyňou Ľ. M., keď sa vyjadril, že žalovaného si váži ako člena rodiny a viac ako svoje deti. Zo svedeckých výpovedí vyplynulo, že práve ochotu pomôcť zo strany žalovaného žalobcovi už pred uzavretím zaopatrovacej zmluvy, jeho postoj k nebohému vyvolali dôveru nebohého vo vzťahu k nemu, upevnenie ich vzájomných vzťahov a ich vzájomnú blízkosť. To, že žalovaný vo vzťahu k nebohému nemal zištné záujmy a neinicioval uzatvorenie zaopatrovacej zmluvy, či následné nakladanie s nehnuteľnosťami v podobe ich predaja, vyplýva z výsluchu svedkyne C.. O blízkosti vzťahov medzi nimi svedčí aj fakt vyplývajúci z výpovede O.. M. G., primára pľúcneho oddelenia NsP N., ktorý vypovedal, že počas troch hospitalizácií nebohého v nemocnici (prvá v roku 2009, teda pred uzatvorením zmluvy) ako kontaktná osoba bol vždy uvádzaný žalovaný. Svedok L.. W. G., ktorý žalovaného nepoznal, ale ktorý sa stretával s nebohým od roku 2006 po určité obdobie, dokonca vychádzajúc z toho, ako nebohý pred ním prezentoval žalovaného a ich vzájomné vzťahy mal dojem, že žalovaný je synom nebohého. Svedok G. nepoznal strany sporu a nemohol mať teda ani vnútorný záujem na tom, aby cielene vypovedal v prospech tej - ktorej strany, ale vypovedal len o tom, čo v určitom období, ktoré spadá aj do obdobia pred zaopatrovacou zmluvou, sa o vzájomných vzťahoch medzi nebohým a žalovaným dozvedel priamo pri rozhovoroch s nebohým. To, že tento svedka ostatní svedkovia nepoznali, nie je dôvodom, pre ktorý by malo pôsobiť z hľadiska svojej výpovede nedôveryhodne. Odvolateľka zjavne nesprávne odvodzovala kvalitu vzťahov medzi žalovaným a nebohým prevodcom od intenzity ich fyzického kontaktu v období pred uzatvorením zaopatrovacej zmluvy, poukazujúc na to, že neboli v intenzívnom dennom kontakte, že nebohý si bežné potreby zaobstarával sám, prípadne mu v určitých limitoch pomáhal jeho syn A.. Intenzita denného kontaktu nie je podmienkou (a teda prípadne ani vedenie spoločnej domácnosti, či denné návštevy) pre záver, že ten - ktorý vzťah medzi dotknutými osobami možno kvalifikovať ako vzťah blízky podľa § 116 Občianskeho zákonníka. Rozhodujúcim tu je existencia ich vnútorného citového vzájomného vzťahu, ktorý bol jednoznačne preukázaný. Podľa odvolacieho súdu faktom bolo, že v rozhodnom období medzi deťmi nebohého prevodcu a prevodcom neboli také blízke vnútorné väzby, ktoré by boli spôsobilé, a to prirodzene vzhľadom na tento príbuzenský vzťah poskytnúť žalovanému, či už fyzickú alebo psychickú oporu, ktorá vzhľadom k jeho veku a o to viac, že sa nachádzal v období života, keď trpel závažným onkologickým ochorením, musela byť pre neho významnou. To logicky viedlo k vybudovaniu obdobného vzťahu, aký by bolo možné predpokladať zo strany detí prevodcu, a to so žalovaným navzájom, ktorý mu zjavne všetku potrebnú oporu v medziach, ako to prevodca vyžadoval, poskytoval. Táto dôvera a vnútorný vzťah nebohého k žalovanému aj vyústil logicky do uzatvorenia zaopatrovacej zmluvy. Odvolací súd sa tak plne stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že zaopatrovacia zmluva je platná pre existenciu blízkeho vzťahu medzi prevodcom a žalovaným.

7. Odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému, plne úspešnému v odvolacom konaní, priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni 3/ ako odvolateľke. Vo vzťahu žalobcov 1/ a 2/ a žalovaného pokiaľ ide o náhradu trov odvolacieho konania zistil dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP. Žalobcovia 1/ a 2/ odvolacie konanie nevyvolali, k odvolaniu sa nepripojili a vznik žiadnych trov v odvolacom konaní ani nezapríčinili. Preto by bolo extrémne nespravodlivé, aby boli zaťažení trovami odvolacieho konania.

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa 3/ (ďalej aj ako „dovolaťka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a navrhla, aby

dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo, aby napadnutý rozsudok zmenil a žalobe vyhovel.

9. Podľa dovolateľky je jej dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď sa odvolací súd svojím právnym posúdením veci odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. V jej zmysle sa musí vzťah medzi účastníkmi zmluvy z hľadiska ich postavenia blízkych osôb posudzovať v čase rozhodujúcom pre vykonanie úkonu. Od tejto ustálenej súdnej praxe sa konajúce súdy odklonili, keď posudzovali status blízkej osoby ku dňu smrti prevodcu. Formálne je v rozsudku uvedené, že ku dňu uzavretia zmluvy, ale pri jednotlivých dôkazoch sa odkazuje i na vyjadrenia týkajúce sa času po uzavretí až do jeho smrti, bez rozlišovania, čo kedy nastalo. Výsledky vykonaného dokazovania ohľadne vzťahu žalovaného a neb. S. O. sa zlievajú do stavu pred smrťou prevodcu, hoci žalobcovia neustále poukazovali na rozdielnú kvalitu ich vzťahu meniacu sa v čase. Uvádzali k tomu dôkazy, konkrétne citáty zo zápisníc v osobitných prehľadoch a prílohách. Súdy sa týmito argumentami žalobcov nezaoberali. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe nie každý rodinný alebo obdobný vzťah je pokladaný za blízky vzťah, pri ktorom by druhá osoba dôvodne pociťovala jeho ujmu ako vlastnú a nestačí, ak je vzťah medzi osobami blízky len na bežnej úrovni vzťahov vyplývajúcich z ich príbuzenského pomeru. Odvolací súd sa týmto právnym názorom neriadil, lebo jeho použiteľnosť neskúmal.

10. Okrem toho je dovolanie podľa dovolateľky dôvodné aj podľa § 420 písm. f) CSP, keď došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Odvolací súd konštatoval, že by mal vrátiť vec na prejednanie súdu prvej inštancie z dôvodu, že žaloba bola zamietnutá pre nepreukázanie neplatnosti zaopatrovacej zmluvy v osobitnom výroku. Nakoľko by sa jednalo už o druhé vrátenie veci, mal za to, že musí preskúmať skutkový stav sám. Súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a vykonania dôkazov. Tým porušil práva dovolateľky a to zásadu bezprostrednosti a priamosti. Odvolací súd tiež zamietol žalobu na základe iného právneho názoru ako súd prvej inštancie a nedal jej možnosť sa k jeho názoru vyjadriť. Súdy tiež riadne nevyhodnotili dôkazné bremeno a protidôkazy, ktoré boli produkované - prakticky všetky výpovede spolupracovníkov otca dovolateľky, jeho priateľov, susedov a samozrejme i rodiny. Podľa dovolateľky mal odvolací súd vykonať v zmysle zásad uvedených vyššie úplné dokazovanie, za prítomnosti účastníkov konania a dať im možnosť vyjadriť sa k novému právnemu názoru. Vyhodnotenie výpovedí svedkov uvedených v rozsudku je v hrubom rozpore s tým, čo povedali, resp. nepovedali. Svedkovia O. Y., A. I., M. L. C. a Z. F. mali podľa súdu potvrdiť, že zaopatrovaciu zmluvu „nebohý uzatvoril so žalovaným práve z dôvodu, že k nemu pociťoval blízky vzťah, videl v ňom svojho syna, oporu v starobe a chorobe a pred smrťou prejavil vôľu žiť s ním aj v spoločnej domácnosti.“. Svedok O. Y. uvedené nepovedal. O žiadnom blízkom vzťahu alebo videní ho ako svojho syna nevypovedal. Označil ich vzťah len ako dobrý. Svedok A. I. vypovedal, že sa s nebohým nerozprávali o jeho rodine, rodinných problémoch ani o jeho vzťahu k navrhovateľom. Svedkyňa M. L. C. vypovedala o stretnutí s nebohým prevodcom zo septembra 2012 a nijako nesvedčila o jeho vzťahu so žalovaným v roku 2011, v čase prevodu spoluvlastníckeho podielu. Z. F. je manželka žalovaného a má z jeho konania priamy majetkový prospech. Záver o tom, že tu bol vnútorný vzťah na úrovni blízkej osoby, súd len vydedukoval z úvahy o chladnejších citových vzťahoch medzi nebohým prevodcom a dovolateľkou a jej bratom. To ale neznamená, že ich otec mal k niekomu vzťah na úrovni osoby blízkej a že to bolo práve k žalovanému. Blízky vzťah medzi prevodcom a žalovaným v čase pred uzavretím zaopatrovacej zmluvy nikto okrem jeho manželky Z. F. a L. G. neuviedol vo svojich výpovediach. Je pravda, že svedkyňa L. M. uviedla, že „sa vyjadril, že žalovaného si váži ako člena rodiny a viac ako svoje deti“. Keď si niekoho vážim (mám vo vážnosti, v úcte), neznamená to, že je mi to blízka osoba a už vôbec nie, že tento vzťah je vzájomný. O. M. G., primár pľúcneho oddelenia NsP N., nevypovedal, že počas troch hospitalizácií uvádzal nebohý ako kontaktnú osobu vždy žalovaného. Uviedol, že uvádzal žalovaného a pri poslednej hospitalizácii aj dovolateľku. V spise je prehľad lekárskeho ošetrovania, z ktorého vyplýva, že 10. 04. 2013 bol uvedený brat dovolateľky A. a až 06. 06. 2013 a 07. 07. 2013 uviedol žalovaného. Súd neprihliadol ani na zásadný podiel otca na zhoršení jeho vzťahu s dovolateľkou a jej bratom. Ten sa dokonca podujal splatiť otcov značný dlh, ktorý od neho žalovaný požadoval vrátiť. Dovolaťka bola navštíviť otca v nemocnici, ale vyhnať ju. Súd dôvod narušenia vzťahov nikde neuviedol. Keď súd uviedol, že intenzita denného kontaktu nie je podmienkou pre záver, že ten - ktorý vzťah medzi dotknutými osobami možno kvalifikovať ako vzťah blízky podľa § 116 Občianskeho zákonníka, zostáva potom otázkou, kedy

žalovaný nebohému pomáhal, keď sa nestretávali alebo len minimálne. Žalobcovia tiež namietali pravdivosť výpovede svedka L.. G. nie z dôvodu, že ho iní svedkovia nepoznali, ale zo spôsobu výpovede na pojednávaní. Je typickým javom pre človeka nehovoriaceho pravdu, ak sa vyhýba odpovedi. Svedok namiesto toho, aby odpovedal na položené otázky právneho zástupcu, sa s ním hádal, prehlasoval, že sa nenechá nachytať a že si nepamätá. Dokonca si nepamätal, či sa v období týchto rokov stretol s ním raz alebo stokrát. Tiež uviedol, že nebohý na sklonku života býval u žalovaného, že mu pomáhal s nákupmi a pomáhal s lekármi. S. O. zomrel až XX. XX. XXXX a býval u žalovaného 23. 07. - 30. 07.2023. Ako mohol tento svedok, ktorý sa s ním stretával v rokoch 2008 - 2010 vedieť, kde bude bývať na sklonku života? Téza súdu, že ak svedok nepozná strany sporu, nemôže mať záujem na krivej výpovedi, nie je správna. Jednak svedok poznal žalovaného, lebo inak by ho nemohol dať predvolať, ale tiež môže mať iné dôvody alebo postihnutia. Dodatočne sa žalobcovia dozvedeli, že kúpil od neho motorku, ktorú žalovaný zobral bratovi dovolateľky. Žalobcovia namietali aj výpoveď T. F., matky žalovaného, z dôvodu dôveryhodnosti, keď ako jednoduchá žena neznalá práva miestami používala právnickú terminológiu definujúcu osoby blízke. Navrhli vykonať dôkaz prostredníctvom O.. I. O.. P. G., A., autora odborných publikácií z psychológie a špecialistu na vierohodnosť. Súd ho zamietol s odôvodnením, že o vierohodnosti svedkov rozhoduje sám. Napriek tomu sa jej primerane nevenoval, výpovede svedkov riadne nevyhodnotil a nezaoberal sa vôbec dôkazmi v prospech žalobcov. Ak by tomu tak bolo, musel by zhodnotiť výpovede svedkov - priateľov otca, susedov a ostatných, ale tiež i rozsiahlu foto a video dokumentáciu tak, že do úmrtia matky dovolateľky bol vzťah medzi jej nebohým otcom a žalovaným menej blízky, ako je blízky medzi príbuznými. Uvedené je bežné, nakoľko otec dovolateľky bol od žalovaného o dosť starší a nemali žiadne spoločné záujmy. Po smrti matky dovolateľky sa začali sporadicky stretávať, otec dovolateľky mu musel vrátiť pôžičku, ktorú jej brat odrábal 3 roky výpomocou u suseda S.. Po uzavretí zaopatrovacej zmluvy sa ich vzťah zlepšil, už sa začal žalovaný o neho zaujímať a plniť jej obsah. Niektorí susedia ho už vtedy zaregistrovali. Po tom, ako sa dovolateľka s bratom dozvedeli o zmluve, začal chodiť za ich otcom ešte častejšie, čo vyvrcholilo tým, že otec nadobudol k nemu výborný vzťah a chcel sa k nemu presťahovať.

11. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne 3/ nevyjadril.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 3/ je prípustné a aj dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 a 2 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces. Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na

verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Dovolateľka prípustnosť svojho dovolania v zmysle § 420 písm. f) a teda porušenie práva na spravodlivý proces videla v tom, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a vykonania dôkazov a zamietol žalobu na základe iného právneho názoru ako súd prvej inštancie, pričom dovolateľke nedal možnosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Ďalej dovolateľka namietla hodnotenie dôkazov, keď skutkové závery sú v rozpore s vykonaným dokazovaním a súd ignoroval dôkazy, ktoré vyzneli v jej prospech.

17. Odvolací súd nie je na prejednanie odvolania povinný nariadiť pojednávanie. Takú povinnosť má len vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). V prejednávanej veci nesvedčí nič o existencii dôležitého verejného záujmu, ktorý by si vyžadoval nariadiť pojednávanie na odvolacom súde. Odvolací súd tiež vychádzal zo skutkového stavu ako ho zistil súd prvej inštancie, a jeho skutkové závery nijako nedoplňal ani nemenil. Ani za účelom zopakovania alebo doplnenia dokazovania tak nebolo potrebné na odvolacom súde nariadiť pojednávanie. Procesný postup odvolacieho súdu, ktorý o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania tak bol zákonný a nedošlo ním k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces.

18. Rovnako neobstoja ani námietky dovolateľky, že odvolací súd rozsudok zamietol na základe iného právneho názoru ako súd prvej inštancie a preto jej mal dať možnosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcov z dvoch dôvodov. Jednak z procesného, pretože mal za to, že ich žaloba nie je procesne prípustná a potom z dôvodu vecného, keď dospel k záveru, že žalovaný a nebohý S. O. boli osobami blízkymi a preto menovaný pred prevodom svojho spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach nemusel voči žalobcom ako zostávajúcim spoluvlastníkom splniť si svoju ponukovú povinnosť podľa § 140 Občianskeho zákonníka.

19. Odvolací súd nesúhlasil s tým, že by žalobcovia na požadovanom určení nemali naliehavý právny záujem a že by z tohto dôvodu bola ich žaloba procesne neprípustná. Na druhej strane sa ale stotožnil s vecným dôvodom, pre ktorý súd prvej inštancie žalobu žalobcov zamietol. Ohľadne tohto dôvodu prevzal skutkové a právne závery súdu prvej inštancie. Odvolací súd teda potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, keď dospel k záveru o správnosti jeho skutkových a právnych záverov. Nestalo sa tak na základe iného právneho záveru, či aplikácie iných ustanovení právnych predpisov, ktoré by súd prvej inštancie pri rozhodovaní nepoužil. Odvolací súd preto nemal povinnosť informovať stranu žalobcov o tom, z akého dôvodu považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny. Možnosť vyjadriť sa k právnemu názoru, ktorý viedol k zamietnutiu žaloby mala strana žalobcov v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Procesný postup odvolacieho súdu preto ani v tomto smere nevykazuje žiadne vady, ktoré by viedli k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces.

20. Čo sa týka dovolateľkou namietanej nesprávnosti hodnotenia dokazovania a ignorovania dôkazov, ktoré vyzneli v prospech strany žalobcov, dovolací súd uvádza, že k porušeniu práva na spravodlivý proces môže dôjsť aj rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní. Aj keď je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), môže preskúmať procesný postup odvolacieho súdu (resp. súdu prvej inštancie) pri vykonávaní a hodnotení dôkazov. Zásada viazanosti zisteným skutkovým stavom neznamená, že najvyšší súd je viazaný takou interpretáciou dôkazu, ktorá by v sebe obsahovala ničím nepodloženú účelovo vytvorenú domnienku. Rovnako túto zásadu nemožno interpretovať ako nemožnosť najvyššieho súdu reagovať na zjavný, ničím neodôvodnený, a preto arbitrárny skutkový omyl (sp. zn. III. ÚS 104/2022). Preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti hodnotenia dôkazov je súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces. Postup súdu, ktorým tento vyvodí určité, pre rozhodnutie o spornej otázke podstatné skutkové závery, ktoré sú v priamom rozpore s vykonanými dôkazmi, treba považovať za svojvoľný, a preto porušujúci základné právo na spravodlivý proces (sp. zn. II. ÚS 64/2012). Voľné hodnotenie dôkazov sa opiera tiež o

povinnosť súdu vyhodnotiť všetky vykonané dôkazy bez ohľadu na to, či potvrdzujú, alebo vyvracajú tvrdenia účastníkov, a v neposlednom rade tiež o zásady formálnej logiky. Zásada voľného hodnotenia dôkazov však má svoje limity. Súd je totiž pri hodnotení dôkazov viazaný skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom (sp. zn. III. ÚS 332/09). V tomto kontexte je teda hodnotenie dôkazov preskúmateľné. Podstatou dovolacieho prieskumu však nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní skutkového stavu rešpektoval ústavno-procesné zásady (zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov, uvalenie excesívneho dôkazného bremena a pod.) je otázkou procesnoprávnou, ktorá môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

21. Preskúmaním rozsudkov súdov nižších inštancií v prejednávanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup súdov bol zaťažený závažnými deficitmi v dokazovaní.

22. Súd prvej inštancie dospel v otázke podstatnej pre rozhodnutie veci k záveru, že žalovaný a nebohý S. O. boli osobami blízkymi v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka. Preto prevodom spoluvlastníckeho práva na nehnuteľnostiach bez splnenia ponukovej povinnosti voči žalobcom ako ostatným podielovým spoluvlastníkom nedošlo podľa súdu k porušeniu § 140 Občianskeho zákonníka.

23. Svoj záver o vzťahu medzi žalovaným a nebohým S. O. založil súd na skutkovom závere, že medzi nimi existoval rodinný pomer, pretože nebohý bol krstným otcom žalovaného pri jeho cirkevnom krste a spríbuznení boli aj prostredníctvom otca žalovaného, ktorý bol bratrancom nebohého. Zároveň manželka nebohého bola sestrou matky žalovaného. To, že nebohý a žalovaný boli blízkymi osobami, vyplynulo podľa súdu z výpovede žalovaného, ktorý poukazoval na to, že nebohého navštevoval od malička, ako dieťa na prázdniny a príležitostne jeden, dvakrát do mesiaca. Ako dieťa sa počas prázdnin zdržal u neho niekedy týždeň, niekedy dva týždne, kedy u neho aj prespával. Po smrti manželky nebohého si začali vzájomne kupovať aj darčeky na Vianoce, nebohý obdarovával nielen žalovaného, ale aj členov jeho rodiny. Chodievali si vzájomne gratulovať k meninám a narodeninám. Nebohému pomáhal a keď mu v roku 2008 bola diagnostikovaná rakovina, začal za ním chodiť častejšie, aj denne, vzájomne si pomáhali a nebohý v domácnosti žalovaného aj prespával. Od apríla 2012 mal nebohý v mieste jeho bydliska evidovaný prechodný pobyt, pretože sa chcel k nemu presťahovať. Uviedol, že si rozumeli ako otec so synom. Blízke vzťahy medzi nebohým a žalovaným potvrdil aj nebohý žalobca 1/, ktorý uviedol, že jeho otec si so žalovaným rozumel, pretože si chodili pomáhať. Žalobkyňa 3/ tiež potvrdila, že približne dvakrát do mesiaca žalovaný za otcom chodieval na návštevu. Aj svedkyňa T. F. potvrdila, že nebohý si so žalovaným rozumeli ako syn s otcom a blízke vzťahy udržiavali asi od 30. roku veku žalovaného. Chodievali si gratulovať na meniny, narodeniny a navštevovali sa. Svedkovia O. Y., A. I., M.. Ľ. C. a Z. F. podľa súdu potvrdili, že nebohý videl v žalovanom svojho syna, oporu v starobe a chorobe a pred smrťou prejavil vôľu žiť s ním v spoločnej domácnosti. Pre posúdenie kvality a hodnoty vzťahu medzi nebohým a žalovaným bola podľa súdu podstatná výpoveď svedkyne M.. Ľ. C., ktorá nemala žiadny vzťah k stranám sporu, a ktorej výpoveď súd považoval za objektívnu a nestrannú. Svedkyňa si pamätala, že v septembri 2012 jej realitnú kanceláriu navštívil nebohý O., ktorý mal záujem predat' svoj rodinný dom nachádzajúci sa v N.. Vysvetlil jej, že so žalovaným uzavrel zaopatrovaciu zmluvu a ako dôvod predaja nehnuteľnosti uviedol, že nemá dobré vzťahy so žalobcami, pretože mu nepomáhajú, dcéra ho vôbec nenavštevuje a syna vidí len málokedy. Povedal jej, že mu pomáha len žalovaný, na ktorého previedol svoj spoluvlastnícky podiel, pretože sa dohodli na tom, že sa o neho postará. Pred svedkyňou hovoril, že sa môže obrátiť len na žalovaného, pokiaľ potrebuje pomoc. Povedal jej, že sa chce odsťahovať do Z. k žalovanému, kde mu bude lepšie. Hovoril o tom, že je chorý a ak potrebuje pomoc, môže sa obrátiť len na žalovaného, či už ide o upratovanie, varenie, nakupovanie a povedal, že u žalovaného má väčšiu podporu ako u svojich detí. Z výpovede svedkyne Ľ. M. vyplynulo, že nebohý S. O. občas o svojej rodine hovoril, spomínal, že na žalobcov má ťažké srdce, pretože keď ochorel a stretol sa so žalobkyňou 3/ v nemocnici, ani si ho nevšimla. Pred svedkyňou spomínal svojho krstného syna, o ktorom povedal, že si ho váži ako člena rodiny, viac ako svoje deti. Blízky vzťah medzi nebohým a žalovaným potvrdila aj svedkyňa Z. F., ktorá potvrdila, že v rokoch 2011, 2012 ho so žalovaným

navštevovali tri, štyrikrát do týždňa a od roku 2013 za ním denne chodil žalovaný. Svedok L. W. G. uviedol, že s nebohým sa od roku 2006 často stretával na cintoríne, prípadne v obchodoch. O rodinných záležitostiach S. O. mu nebolo nič známe. Počas rozhovorov s ním sa svedok dozvedel o osobe žalovaného, o ktorom sa nebohý kladne vyjadroval tak, že keby ho nemal, mal by ťažší život, pretože mu pomáhal pri nákupoch, návštevách lekárov. Takto na neho spomínal asi v období rokov 2008, prípadne 2010. Svedok si pre odstup času presnejšie obdobie, v ktorom sa o žalovanom rozprávali, nepamätal. Z obsahu rozhovorov nadobudol dojem, že žalovaný je jeho synom. Až následne zistil, že je jeho krstný syn. Svedkyňa I. T. sa nevedela vyjadriť, aký mal vzťah k svojim deťom. Ku vzťahu medzi nebohým a žalovaným sa bližšie nevedela vyjadriť, ale uviedla, že videla, že sa objímali, bozkávali a vyčkával ho pred domom, hoci takto sa nesprával k svojim vlastným deťom. Svedkyňa zo správania nebohého mala pocit, akoby na svoje deti zanevrel a videl len žalovaného. Svedkyňa žalovaného stretla až po uzavretí zaopatrovacej zmluvy, kedy za nebohým chodil, k intenzite návštev sa nevedela vyjadriť. Dovtedy ho nevidela, nepoznala. Podľa vyjadrenia svedkyne žalovaný chodil k nebohému na návštevy a kosil po uzavretí zaopatrovacej zmluvy.

24. Tieto skutkové zistenia súd prvej inštancie vyhodnotil tak, že žalovaný preukázal, že s nebohým S. O. boli blízke osoby. Dôkazom blízkosti vzťahu medzi nebohým a žalovaným bola okrem uvedených aj tá skutočnosť, že sa rozhodol uzavrieť práve s ním zaopatrovaciu zmluvu, pretože mu dôveroval, rozumel si s ním a považoval ho za blízku osobu, ktorú označil za syna. Žalovaný preukázal svedeckými výpoveďami a listinnými dôkazmi-fotografiami, že k nebohému mal vytvorený blízky vzťah, vážil si ho, udržiaval s ním pravidelný osobný kontakt, vzájomne si pomáhali aj pred uzavretím zaopatrovacej zmluvy, umožnil nebohému presťahovanie sa do jeho domácnosti, poskytol mu pomoc v starobe a chorobe a napokon nebohému vystrojil pohreb, ktorý financoval z vlastných prostriedkov bez toho, aby žiadal náhradu od žalobcov. Jeho smrť hodnotil ako smrť vlastného otca. I keď nebola preukázaná intenzívna pomoc žalovaného nebohému, vypočutí svedkovia, ktorí boli susedmi nebohého zhodne uviedli, že nebohý takmer do svojej smrti bol sebestačný, mobilný, nepotreboval pomoc pri základných úkonoch, pri stravovaní, nakupovaní, návštevách lekára a podobne, preto podľa názoru súdu ani nebolo potrebné a nevyhnutné, aby žalovaný poskytoval nebohému intenzívnu pomoc a podporu.

25. So skutkovými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožnil. Aj podľa neho nebohý a žalovaný boli vzájomne blízкими osobami, ktorý vzťah vyústil do uzatvorenia zaopatrovacej zmluvy zo dňa 17. 08. 2011, ktorú ako vyplýva z vykonaného dokazovania nebohý uzatvoril so žalovaným práve z dôvodu, že k nemu pociťoval blízky vzťah, videl v ňom svojho syna, oporu v starobe a chorobe a pred smrťou prejavil vôľu žiť s ním aj v spoločnej domácnosti, čo potvrdili svedkovia O. Y. N., A. I., M. E. C. a Z. F.. Z dokazovania zjavne vyplynulo, že od roku 2008 nemal nebohý so svojimi deťmi - pôvodným žalobcom 1/ a žalobkyňou 3/ taký vzťah, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako vnútorné blízky, ktorá skutočnosť vyplýva priamo z ich výpovedí. Zhoršené vzťahy medzi nebohým a jeho deťmi potvrdili aj vypočutí svedkovia N. W., F. S., V. S., E. M., vo vzťahu k žalobkyni 3/ O. S., S. Y., T. F. vo vzťahu k obom žalobcom a Z. F. vo vzťahu k nebohému žalobcovi 1/. Za tejto situácie potom zintenzívnenie vzájomných vzťahov medzi žalovaným a nebohým prevodcom bolo len logickým vyústením nedostatku citovej opory nebohého zo strany jeho detí o to viac, že tento od roku 2008 trpel závažným onkologickým ochorením a nepochybne kvalitatívne taký vzťah, aký zjavne mal so žalovaným, bol v tomto štádiu jeho života pre neho významným, keďže mu poskytoval citovú podporu.

26. Dovolací súd po preskúmaní veci s takýmito skutkovými závermi nesúhlasí. Ani jeden zo svedkov - O. Y., A. I., M. E. C. a Z. F. vo svojej výpovedi neuviedol, že nebohý S. O. videl v žalovanom svojho syna, oporu v starobe a chorobe.

27. Svedok O. Y. vypovedal, že vzťahy medzi nebohým a žalobcami považoval za veľmi dobré a bol prekvapený, že sa rozhodol uzavrieť zaopatrovaciu zmluvu. Na otázku, prečo tak urobil, nebohý odpovedal, že svoje rozhodnutie nebude komentovať. Na žalobcov sa nebohý pred svedkom nikdy nestážoval. Nebohého naposledy navštívil v januári 2013, keď už mal zdravotné problémy. Nerozprávali sa žalobcovi a negatívne sa o nich nevyjadroval. Nevedel sa vyjadriť, akým spôsobom a či sa o nebohého staral žalovaný. Potvrdil, že nebohý ho spomínal, svedok vedel, že boli v kontakte a nebohý

spomínal, že pôjde bývať k nemu do Z. a že sa o neho postará. Na jeseň 2012 pri osobnom stretnutí so svedkom nebohý spomenul, že majetok prepíše na synovca, ktorý sa o neho postará.

28. Svedok A. I. vypovedal, že sa s nebohým S. O. zoznámil v roku 2012 pri prerábaní kúpeľne u žalovaného. Nerozprávali sa o jeho rodine, rodinných problémoch, ani o jeho vzťahu k žalobcom. Od žalovaného vedel, že za ním chodieval, ale nič bližšie ohľadne jeho návštev u nebohého mu známe nebolo. Pred svedkom spomínal, že sa chce k žalovanému presťahovať a ukázal mu aj izbu, ktorá bola pre neho aj určená.

29. Svedkyňa M. E. C. vo svojej výpovedi uviedla, že nebohý S. O. navštívil v septembri 2012 jej realitnú kanceláriu. Mal záujem predat' svoj rodinný dom nachádzajúci sa v N.. Vysvetlil jej, že so žalovaným uzavrel zaopatrovaciu zmluvu a ako dôvod predaja nehnuteľnosti uviedol, že nemá dobré vzťahy so žalobcami, pretože mu nepomáhajú, dcéra ho vôbec nenavštevuje a syna vidí len málokedy. Povedal jej, že mu pomáha len žalovaný, na ktorého previedol svoj spoluvlastnícky podiel, pretože sa dohodli na tom, že sa o neho postará. Hovoril, že sa môže obrátiť len na žalovaného pokiaľ potrebuje pomoc. Dôvodom predaja nehnuteľností bola skutočnosť, ktorú jej pán O. sám povedal, že sa chce odsťahovať do Z. k žalovanému, kde mu bude lepšie. Svedkyni pri stretnutí hovoril o tom, že je chorý a ak potrebuje pomoc, môže sa obrátiť len na žalovaného, či už ide o upratovanie, varenie, nakupovanie a povedal, že u žalovaného má väčšiu podporu ako u svojich detí. Tento názor pána O. svedkyňa prezentovala žalobcom, ktorí s tým nesúhlasili a vyjadrenie nebohého namietali. Pred svedkyňou sa pán O. vyjadril, že má takú predstavu, že sa odsťahuje z rodinného domu k žalovanému, ktorý sa o neho postará.

30. Svedkyňa Z. F., manželka žalovaného, vypovedala, že od nebohého S. O. nepočula na jeho deti pekné slovo. Bolo mu ľúto, že sa na neho vykašľali. Hovoril, že nebohý žalobca 1/ mu robil zle, mal ho napríklad sotiť. O žalobkyni 3/ nerozprával vôbec. V roku 2012 ho so žalovaným navštevovali tri, štyrikrát do týždňa. V roku 2013 sa im narodila dcéra a od tohto roku za ním denne chodil žalovaný. Žalovaný svedkyni spomínal, že nebohého navštevoval aj v období, kedy sa so svedkyňou nepoznali a pomáhali si navzájom. V období, keď bol nebohý S. O. chorý, sa žalovaný o neho staral, chodil s ním aj na pohotovosť, nosil mu stravu, ktorú uvarila svedkyňa alebo matka žalovaného, alebo sa varilo u nebohého. Pokiaľ žalovaný nebol zamestnaný, bol stále u nebohého. Potvrdila, že sa chcel presťahovať do ich domácnosti, kde mal pripravenú aj vlastnú izbu, ale bál sa o svoj majetok, o rodinný dom, pretože žalobca v 1. rade dosť pil, vodil si kamarátov a nebohý sa bál, aby dom neznehodnotili. Svedkyňa potvrdila, že všetky oslavy, narodeniny, meniny, sviatky, vrátane Veľkej noci a Vianoc oslavovali s nebohým buď u neho alebo v Z. v rokoch 2011, 2012 a 2013.

31. Z uvedeného obsahu svedeckých výpovedí je zrejmé, že svedkovia O. Y., A. I., M. E. C. nepotvrdili, že v čase uzatvorenia zaopatrovacej zmluvy dňa 17. 08. 2011 (obsahom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach) nebohý S. O. pociťoval k žalovanému blízky vzťah, videl v ňom svojho syna, oporu v starobe a chorobe. Svedkyni M. E. C. nebohý uviedol, že sa môže obrátiť len na žalovaného, keď potrebuje pomoc, čo ale bolo pri stretnutí v jej realitnej kancelárii v septembri 2012. Nepopisoval teda svoje vzťahy so žalovaným v rozhodnej dobe - v auguste 2011. Ani výpoveď svedkyne Z. F. sa netýkala vzťahu medzi nebohým a žalovaným v rozhodnom období. Výnimkou je len jej tvrdenie, že v roku 2011 navštevovali spolu so žalovaným nebohého tri, štyrikrát do týždňa a že už v roku 2011 oslavovali s nebohým všetky sviatky, narodeniny, meniny, Veľkú noc i Vianoce. Pri hodnotení výpovede tejto svedkyne pritom súdy neprihliadli na to, že ako manželka žalovaného má ekonomický záujem na výsledku sporu a že jej tvrdenia nepotvrďuje žiadny ďalší dôkaz, snád' s výnimkou výpovede svedkyne T. F., matky žalovaného. Tvrdenia týchto svedkýň o častých návštevách a oslavách rôznych sviatkov v roku 2011 nepotvrdil žiaden zo susedov nebohého S. O. (svedkovia N. W., F. S., O. S., V. S., I. T.), či kolegov, priateľov, ktorí boli vypočutí ako svedkovia (svedkovia E. M., M. D., O. Y.). Tiež iba tieto svedkyne vypovedali o zvýšenej miere požívania alkoholu nebohým žalobcom 1/, A. O., či o zlom správaní nebohého žalobcu 1/ k otcovi (svedkyňa Z. F., uviedla, že sa k nemu správal zle, dokonca ho sotiť). Výpovede ostatných svedkov toto nepotvrďujú. Rovnako nedostatočne hodnotili súdy aj výpoveď svedka L. W. G.. Ten síce uviedol, že nebohý S. O. mu pri

stretnutiach v rokoch 2008 alebo 2010 uvádzal, že bez žalovaného by mal ťažký život, že ten mu pomáha s nákupmi, s prácami okolo domu, varením a navštevuje s ním lekárov, čo je ale v rozpore s ostatnými svedeckými výpoveďami, kde svedkovia vypovedali, že nebohý S. O. bol až na čas krátko pred svojou smrťou sebestačný, o dom a záhradu sa staral nebohý žalobca 1/, ktorý aj nakupoval pre otca, prípadne si tento nakupoval sám. Tiež svedok uviedol, že nebohý na sklonku života býval u žalovaného. To však zo stretnutí s nebohým v rokoch 2008 alebo 2010 nemohol vedieť. Nebohý býval u žalovaného až krátko pred svojou smrťou v roku 2013.

32. Ďalej dovolací súd z obsahu spisu zistil, že svedkovia vypovedali v prejednávanej veci aj nasledovné:

- pokiaľ žila manželka nebohého S. O., žalovaného tam na návšteve nevidela, a ani po smrti manželky nebohého, častejšie za ním začal chodiť, až keď sa žalobcovia dozvedeli o existencii zaopatrovacej zmluvy; nevedela o tom, že by žalovaný u nebohého prespával po dobu týždňa, prípadne dvoch týždňov alebo, že by nebohý prespával u žalovaného, žalovaný, ani jeho rodina neboli nebohému nikdy gratulovať k sviatkom; sviatky a oslavy nebohý trávil so susedmi (svedkyňa N. W.),

- žalovaného intenzívnejšie vnímal u nebohého asi dva týždne pred jeho smrťou, predtým ho u neho videl zriedka, sem-tam na záhrade niečo robil, ale nezdržal sa u neho dlhšie ako 10-15 minút; nebohý spomínal, že chce ísť k žalovanému bývať, čo bolo asi trištvrte roka alebo rok pred jeho smrťou; nepamätá si, že by žalovaný v domácnosti nebohého zotrval dlhšiu dobu, napr. týždeň, prípadne dva týždne; bol prítomný pri tom, keď nebohý S. O. syna (pôvodný žalobca 1/) vyzýval, aby žalovanému vrátil sumu 67.000 Sk, ktorú žalovaný nebohému požičal na úpravu hrobu jeho manželky s tým, že pokiaľ tieto peniaze žalovanému nevráti, prevedie na žalovaného svoj podiel na rodinnom dome; syn nebohého žalovanému peňažné prostriedky vrátil tak, že mu ich svedok požičal a postupne mu ich splácal, pretože v tom čase bol u svedka zamestnaný; potraviny väčšinou kupoval syn nebohého a nebohý varil; o pranie bielizne sa staral sám nebohý pokiaľ vládal a neskôr jeho syn, ktorý sa výlučne staral o záhradu; poprel, že by v roku 2011 žalovaný navštevoval nebohého 3, 4-krát do týždňa; žalovaného videl jedenkrát u nebohého na návšteve; meniny a narodeniny oslavovali všetci susedia spolu a nebohý mu nehovoril, že trávil sviatky so žalovaným; poprel, že by od roku 2011 žalovaný poskytoval nebohému celodennú stravu; susedom nebohého bol svedok od roku 1970 a od tejto doby žalovaného videl u nebohého 4, 5-krát (svedok F. S.),

- vzťahy medzi nebohým a žalobcami boli dobré a narušili sa asi v roku 2012, kedy sa žalobcovia dozvedeli o zaopatrovacej zmluve; nebohý zakázal pôvodnému žalobcovi 1/ starať sa o záhradu; dlhodobo sa o záhradu, o domácnosť, o rodinný dom staral pôvodný žalobca 1/; po zhoršení zdravotného stavu videla pár týždňov pred smrťou nebohého S. O. v roku 2013 chodiť za ním žalovaného v podvečerných hodinách, ktorý sa tam zdržal krátko asi od 18.00 hod do 19.00 hod.; žalovaného videla jedenkrát kosiť, nevidela ho pracovať v skleníku, ani nosiť nebohému nákupy; žalovaný nebohého začal navštevovať pred smrťou osobným motorovým vozidlom striebornej farby, v skoršom období toto vozidlo u nebohého nevidela; nepoprela, že v rokoch 2011, 2012, 2013 vídala auto žalovaného u nebohého, občas za ním chodil, nešlo ale o intenzívne návštevy, napr. denné, prípadne časté, tri, štyrikrát do týždňa; potvrdila, že nebohý bol až do svojej smrti samoobslužný; auto žalovaného vídala u nebohého pravidelnejšie dva týždne pred jeho smrťou vo večerných hodinách; stravu si nebohý zabezpečoval sám, pokiaľ vládal; so synom mal dobré vzťahy, spoločne sa stravovali, spoločne večerávali, ich vzájomný vzťah sa zhoršil po tom, ako pôvodný žalobca 1/ zistil uzavretie zaopatrovacej zmluvy, cítil sa byť podvedený; potvrdila, že nebohý synovi povedal, že pokiaľ nebudú vrátené finančné prostriedky požičané na úpravu hrobu, nebohý prevedie svoj podiel na dome žalovanému; aj v čase choroby si nebohý chodil nakupovať sám, taxíkom (svedkyňa O. S.),

- žalovaného spoznala v posledných dvoch rokoch pred smrťou nebohého, kedy ho začal navštevovať; medzi žalobcami a nebohým boli normálne, bežné vzťahy, začali sa zhoršovať po smrti matky žalobkyne 3/ a pôvodného žalobcu 1/, po smrti matky sa o domácnosť nebohého staral pôvodný žalobca 1/ a sám nebohý; nebohý sa za svojho života nikdy nepresťahoval k žalovanému, bol u neho len dva dni pred smrťou; od roku 2009 nevidela žalovaného denne dochádzať k nebohému; rok pred jeho smrťou ich videla sem tam si v lete posediť; asi jeden týždeň, keď bol na tom nebohý zdravotne zle videla, že žalovaný chodí za ním okolo 17.55 hod do 18.55 hod., kedy odchádzal, žalovaný parkoval auto pred domom, preto vedela, ako často k nemu chodí, žalovaný zo svojho auta nebohému nič neniesol, vždy išiel na prázdno, len jedenkrát mu niesol asi jogurty, nevidela, že by mu niesol jedlo (svedkyňa V. S.),

- vzťahy medzi nebohým a žalobcami považoval za veľmi dobré; bol prekvapený, že sa nebohý rozhodol uzavrieť zaopatrovaciu zmluvu, svoje rozhodnutie nechcel komentovať; nebohý sa o žalobcoch negatívne nevyjadroval; nebohý žalovaného spomínal, boli v kontakte a nebohý spomínal, že pôjde bývať k nemu do Z., že sa o neho postará; na jeseň 2012 pri osobnom stretnutí so svedkom nebohý spomenul, že majetok prepíše na synovca, ktorý sa o neho postará (svedok O. Y.),
- po smrti manželky nebohého vzťahy medzi matkou (žalobkyňou 3/) a jej otcom (nebohým S. O.) zostali chladné; pravidelne nebohého navštevovala s matkou do leta 2011, kedy ich vyhodil kvôli tomu, že sa svedkyňa odmietla odfotiť pre jeho príbuzných žijúcich v Č., nebohý sa urazil a odvtedy za ním nechodili (svedkyňa Z. Y.),
- vzťahy medzi žalobkyňou 3/ a nebohým sa zhoršili v období po smrti matky, v čase, keď nebohý zistil, že je chorý; nebohý sa zmenil, zostal arogantný voči žalobcom, aj voči susedom; o rodinný dom, v ktorom žil, sa staral pôvodný žalobca 1/, ten chodieval na nákupy, zabezpečoval varenie a pracoval v záhrade; asi rok pred smrťou sa nebohý vyjadril, že pôvodnému žalobcovi 1/ zakazuje robiť v záhrade; žalovaného videl v mieste bydliska nebohého jedenkrát, 3, 4 roky pred smrťou nebohého, kedy polieval skleník a zdržal sa tam tri až päť minút (svedok S. Y.),
- na svoje deti sa pred ňou nebohý nestážoval; k zmene v jeho správaní došlo asi po smrti jeho manželky, kedy sa uzavrel do seba a prestal sa so susedmi stretávať, začal sa izolovať; po smrti manželky S. O. sa s ním svedkyňa už nestretávala; jedenkrát videla žalovaného u nebohého kosiť; žalovaného stretla až po uzavretí zaopatrovacej zmluvy, kedy za nebohým chodil, k intenzite návštev sa nevedela vyjadriť, dovtedy ho nevidela, nepoznala; okolo domu všetko robil syn A. (pôvodný žalobca 1/), aj záhradu obhospodaroval (svedkyňa I. T.),
- k deťom mal nebohý dobrý vzťah, syn s ním aj býval, dcéra doopatrovala matku; žalovaného nepoznal, nikdy ho nevidel a nebohý S. O. ho pred ním nespomínal (svedok M. D.).

33. Z už uvedeného je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že v prejednávanej veci rozhodujúce skutkové závery, na ktorých bol založený právny záver konajúcich súdov o vzťahu nebohého S. O. a žalovaného ako blízkych osôb podľa § 116 Občianskeho zákonníka, z vykonaných dôkazov nevyplývajú. Tieto skutkové závery sú dokonca s výpoveďami podstatnej časti vypočutých svedkov v priamom rozpore. V hodnotení dôkazov konajúcich súdov absentuje logická, funkčná a teleologická konzistentnosť. Svedecké výpovede vyznievajúce v neprospech žalovaného, resp. neodôvodňujúce záver o vzťahu blízkych osôb medzi nebohým S. O. a žalovaným pritom súdy nevzali pri hodnotení vykonaného dokazovania do úvahy a nijako sa k skutočnostiam, ktoré z nich plynú, nevyjadrili. Pri svojich skutkových záveroch tak súdy vykonané dokazovanie hodnotili jednostranne, v prospech žalovaného a na skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov vyplynuli a ktoré boli na prospech žalobcov, nijako neprihliadli.

34. Zhrnúc uvedené, podľa dovolacieho súdu konania vedené pred súdmi nižších inštancií boli postihnuté dovolateľkou tvrdeným závažným deficitom v dokazovaní. Konajúcimi súdmi prijaté rozhodujúce skutkové závery nezodpovedajú zásadám voľného hodnotenia dôkazov, boli svojvoľné a v kontexte výsledkov vykonaného dokazovania neudržateľné, čím bolo porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces. Bol tak naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

35. Dovolací súd preto zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 v spojení s § 450 CSP), pričom nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti dovolateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

36. O náhrade trov dovolacieho konania a náhrade trov pôvodného konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.